

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1922 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar ävensom en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

Uti en till riksdagen den 14 mars 1922 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 177, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt i punkterna 1:0—3:0.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet att hänvisa till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

I punkten 1 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att av kronoegendomen 5 ¹⁸/₂₅ mantal Borgholm nr 1—6 jämte lägenheten Borgholm nr 7, en trädgård, i Repplinge socken av Kalmar län må försäljas

[1*.]

dels till Hennes Maj:t Drottningen de å Fredr. Lagerlöfs i ärendet åberopade karta utmärkta områdena om respektive 3.796 och 0.160 hektar mot köpeskillingar av respektive 200 och 160 kronor att till länsstyrelsen kontant erläggas vid tillträdet samt under villkor i övrigt, att köparen ensam bestrider de för områdenas avskiljande och lagfart å fången förenade kostnader samt uppsätter och för framtiden underhåller hägnad mot kronans övriga mark;

* Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

dels ock enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheterna Nybygget, Johannesberg och Hemmet, den förstnämnda med område i enlighet med vad av departementschefen förordats, de båda sistnämnda med områden i enlighet med uppskattningsmännens förslag, och samtliga med förbehåll därom, att inga enskilda tillhöriga hus ingå i försäljningarna.

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 273, av herr Johanson i Hörninge *m. fl.*, likalydande med motion nr 137 i första kammaren av herr Nilsson, Petrus, *m. fl.*, vari hemstälts,

dels att av kronoegendomen 5 ¹⁸/₂₅ mantal Borgholm nr 1—6 jämte lägenheten Borgholm nr 7 i Repplinge socken av Kalmar län må försäljas *ej mindre* till Hennes Maj:t Drottningen de å Fredr. Lagerlöfs i ärendet åberopade karta utmärkta områdena om respektive 3.796 och 0.160 hektar mot köpeskillingar om respektive 200 och 160 kronor att till länsstyrelsen kontant erläggas vid tillträdet samt under villkor, att köparen ensam bestrider de för områdenas avskiljande och lagfart å fången förenade kostnader samt uppsätter och för framtiden underhåller hägnad mot kronans övriga mark, *än även* enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar lägenheterna Nybygget, Johannesberg, Hemmet, Dammen och Bergdala ävensom de med litt. A, B, C och D å den i propositionen åberopade kartan betecknade lotterna, varvid iakttages, att sistnämnda lägenheter och lotter må var för sig föryttras;

dels att till nationalpark enligt lagen angående nationalparker den 25 juni 1909 måtte avsättas ett område om högst 30 hektar av Kungsladugårdens skogsmarks södra del vid Kalmar sund och intill lägenheten Sollidens gräns med den närmare begränsning, som vetenskapsakademien måtte bemyndigas att fastställa;

dels ock att domänstyrelsen måtte bemyndigas *ej mindre* att av Kungsladugården till Ölands kulturminnesförening upplåta det å B. Rydbecks karta angivna område om 2.62 hektar under arrende för viss tid, för varje gång sammanfallande med arrendetiden för Kungsladugården, mot en årlig arrendeavgift av 25 kronor i överensstämmelse med myndigheternas förslag, *än även* att i det arrendekontrakt, som kommer att upprättas med blivande arrendator av kvarvarande huvudgården, måtte intagas bestämmelse om företrädesrätt för Borgehage byamän till bete för sina kreatur å Kungsladugårdens utmark mot skäligen gottgörelse.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, hänvisas till motionen.

Beträffande det av Kungl. Maj:t framlagda försäljningsförslaget innebär detsamma — fränsett försäljningarna av de av Hennes Maj:t Drottningen ansökta båda mindre områdena — avyttring av endast de delar av egendomen, vilka äro belägna mellan vägen till Stora Rör och vägen till Repplinge.

Utskottet.

I motionen framhålles, att det sålunda av Kungl. Maj:t framlagda dispositionsförslaget endast i ringa omfattning tillgodosett önskemålet att genom styckning av kronoegendomen bereda tillfälle till förvärv av jord till egna hem — ett led i strävandena på höjandet av Ölands genom en förödande emigration lamslagna näringsliv.

Såsom lämpliga områden till egnahemsupplåtelse hava av motionärerna framhållits — förutom de i propositionen till sådant ändamål föreslagna styckningslotterna — jämväl de å Rydbeckes i ärendet åberopade karta med litt. A, B, C och D betecknade lotterna ävensom lägenheterna Dammen och Bergdala. Övrig del av egendomen borde enligt motionärernas förmenande disponeras sålunda att, sedan ett område om högst 30 hektar av egendomens vid Kalmar sund och intill lägenheten Solliden belägna skogsmark enligt lagen angående nationalparker avsatts till nationalpark, återstående del skulle i vanlig ordning utarrenderas, dock att från arrendet skulle undantagas och till Ölands kulturminnesförening på vissa villkor upplåtas ett område om 2.62 hektar benämt Kaffetorpet och beläget intill Hennes Maj:t Drottningens lägenhet Solliden.

Vad sålunda av motionärerna föreslagits har utskottet icke funnit sig kunna förorda. Utskottet håller nämligen före, att ifrågavarande egendom, vilken väl lämpar sig för styckning, bör i lämplig omfattning styckas i enlighet med för egendomen uppgjord styckningsplan och att i avvaktan härpå några upplåtelse utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit icke böra nu ifrågakomma. Utskottet anser sig så mycket hellre böra intaga denna ståndpunkt, som egendomen inrymmer bland dem, om vilka, enligt vad utskottet inhämtat, Kungl. Maj:t den 10 mars 1922 förordnat, att vid förnyad utarrendering arrendetiden skall begränsas till fem högst sju år.

Vad angår den ifrågasatta försäljningen av lägenheten Bergdala vill utskottet därjämte framhålla, att försäljning av denna lägenhet icke torde böra äga rum på grund av dess läge intill det område, vilket torde komma att avsättas till nationalpark, och dess närhet intill slottsområdet.

Vidkommande frågan om avsättande till nationalpark av visst område av egendomen har utskottet, då ärendet i denna del ännu är outrett, funnit sig härutinnan endast böra på det livligaste understryka vad av motionärerna i denna fråga framhållits samt med avseende å arealbestämningen uttala en förväntan att så stort område må komma att för ändamålet föreslås att avsättas, att naturskyddstanken må väl bliva tillgodosedd.

Under återopande av det anförda och då utskottet icke funnit något att erinra mot saluvärdena å de till upplåtelse åt Hennes Maj:t Drottningen föreslagna områdena, får utskottet hemställa,

att riksdagen må,
med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med
avslag av de i ämnet väckta motionerna medgiva,

att av kronoegendomen 5¹⁸/₂₅ mantal Borgholm
nr 1—6 jämte lägenheten Borgholm nr 7, en träd-
gård, i Repplinge socken av Kalmar län må försäljas
dels till Hennes Maj:t Drottningen de å Fredr.
Lagerlöfs i ärendet återopade karta utmärkta områ-
dena om respektive 3.796 och 0.160 hektar mot köpe-
skillingar av respektive 200 och 160 kronor att till
länsstyrelsen kontant erläggas vid tillträdet samt under
villkor i övrigt,

att köparen ensam bestrider de för områdenäs
avskiljande och lagfart å fången förenade kostnader
samt uppsätter och för framtiden underhåller hägnad
mot kronans övriga mark;

dels och enligt gällande grunder för upplåtande
av egnahemslägenheter från kronoegendomar i stats-
rådsprotokollet omförmälda lägenheterna Nybygget,
Johannesberg och Hemmet, den förstnämnda med om-
råde i enlighet med vad av departementschefen för-
ordats, de båda sistnämnda med områden i enlighet
med uppskattningsmännens förslag, och samtliga med
förbehåll därom, att inga enskilda tillhöriga hus ingå
i försäljningarna.

I fråga om de under punkterna 2—3 i förevarande proposition
upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet
får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

2) att av kronoegendomen Brantåsa nr 4, om 2 oförmedlade och 1 nuvarande mantal, i Moheda socken av Kronobergs län må var för sig med i statsrådsprotokollet angivna områden försäljas [2.]

dels lägenheterna litt. C Lärkesholm och litt. D Bergsnäs enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels ock utjorden Söderlund till skräddaren Anders Johannesson mot en köpeskillning av 200 kronor att kontant vid tillträdet erläggas till länsstyrelsen i länet samt under villkor i övrigt att köparen ensam vidkännes alla med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader; samt

3) att kronoegendomarna indragna piparebostället $\frac{1}{4}$ mantal Björkön nr 1 och indragna trumslagarebostället $\frac{1}{4}$ mantal Björkön nr 1 gemensamt tillhörande s. k. kvarnfallet, den förra egendomen tillhörande andel i det s. k. sågfallet jämte å samma egendom uppmätt utmålsområde om 0.6430 hektar må mot en köpeskillning av 2,500 kronor från kronoparken Björkön försäljas till N. E. Carlsson, Yås, A. Swenson, Berg, Albin Svensson, Saxnäs, och J. A. Johansson, Bököna, under villkor [3.]

att tillträdet sker vid köpets avslutande, då köpeskillningen kontant inbetalas till länsstyrelsen,

att köparna ensamma vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader,

att köparna i gränsen mellan utmålsområdet, å ena, samt kronoparkens övriga mark, å andra sidan, uppsätta och för framtiden underhålla lämpligt stängsel, samt

att den genom utmålsområdet gående vägen skall vara för allmänt begagnande upplåten.

Stockholm den 18 maj 1922.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Hellström, Boberg, Ingeström, Dalberg, Hagfält, Lundell, Gabrielsson* och *Lindstrand* samt
från andra kammaren: herrar greve *Hamilton, Johansson* i Uppmälby, frih. *Hermelin*,
frih. *Silfverschiöld, Björk, Pettersson* i Ståringe och *Igel*.
